

kennen als te behooren tot andere genera, zijn beschreven beeltenis vastleggen in de literatuur en hem doopen — met een reeds gebruikten naam, wanneer wij positieve gegevens daarvoor hebben; — met een nieuwen naam, wanneer afwijkingen van de reeds beschreven stammen worden vastgesteld, die wij niet bij machte zijn voorloopig voldoende naar waarde te schatten —, dan meen ik, dat wij den juisten weg bewandelen om in den chaos wegwijs te worden. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat een deel der stammen, die wij zodoende als verschillende soorten benoemen, later in het licht van nieuwe ontdekkingen te vereenigen zullen zijn als variëteiten van één enkele soort. Deze vereeniging zal dan echter *nooit een verlies* beteekenen, maar een grootere volheid van kennis; wel beteekent een verlies de verwijdering van stammen uit een soort, die zonder positieve gegevens daarin lichtvaardig werden geplaatst.

Het samenvoegen van verschillende soorten tot één species zal dan vermoedelijk het oogenblik tevens zijn om ze over te plaatsen in een hoogere klasse. Wanneer MUIJS mij mocht opmerken, dat dit oogenblik voor de *monilia albicans* reeds is aangebroken door de vondst van VUILLEMIN, dan zou ik hem antwoorden: „Wij weten, dat de spruw door zeer verschillende soorten van verwekkers kan veroorzaakt worden. De ascomyceet, dien VUILLEMIN kweekte en *endomyces albicans* genoemd heeft, behoeft dus volstrekt niet identiek te zijn met de *monilia albicans* (ik bedoel de soort, die CHALMERS en CASTELLANI hebben beschreven onder dezen naam). De mogelijkheid, dat ook de *monilia albicans* in staat is een ascus te vormen, wil ik in de verste verte niet uitsluiten, maar bewezen is dit niet. Zoodra wij methoden zullen gevonden hebben om naar onze willekeur asci en andere vruchtvormen te doen ontstaan, of andere herkenning- en onderscheidingsteekenen te vinden, zullen wij hieromtrent wellicht een uitspraak kunen doen. Zóólang moet m. i. de *monilia albicans* blijven bestaan in het *genus monilia*, en mag de *endomyces albicans* niet als haar synoniem genoemd worden. VUILLEMIN wenscht dit eveneens, zooals wij lezen kunnen in een particulieren brief van hem aan PLAUT, dien deze reproduceert in het *Handbuch der pathogenen Mikroorganismen* bldz. 53, bnd. V. Wanneer wij, zooals MUIJS e. a. een stam, waarvan wij niet weten, of hij een ascus kan vormen, in plaats van *monilia endomyces* noemen, en hem dus uit louter willekeur plaatsen onder de ascomyceten, werken wij toch zeker niet mee om licht te brengen in de duisternis. Niet wat wij „gelooven” mag gewicht leggen in de schaal, alleen wat wij hebben kunnen vaststellen moet worden vastgelegd.

Amsterdam, September 1917.

E. E. A. M. DE NEGRI.

AANGEBOREN TUBERCULOSE.

Ten antwoord op het schrijven van dr. VOS te Hellendoorn diene het volgende.

Mijn schrijven over de aangeboren tuberculose geeft alleszins duidelijk weer, dat geen aanspraak wordt gemaakt op volkomen juistheid van het daarin uitgesproken vermoeden. Ware het niet, dat een onderzoek naar manifeste tuberculose bij een ouderenpaar als in mijn schrijven bedoeld, mij voldoende zekerheid had gegeven van de afwezigheid van zulk lijden, dan, heusch collega, mijn schrijven ware in de pen gebleven.

Het doet mij echter genoegen thans rechtstreeks te kunnen spreken tot een geneesheer-directeur van een sanatorium hier te lande, tevens groot voorstander der tuberculosebestrijding en groot propagandist der tegenwoordige wijze van bestrijding dier ziekte. Geenszins twijfelende aan de zeer goede bedoeling van collega VOS, bij zijn raadgeving een bepaald ouderenpaar nauwkeurig te onderzoeken, kan ik toch niet nalaten mijn groote verbazing te doen kennen, gezien den inhoud en hoofdstrekking van mijn schrijven, juist van hem een zoo geweldig nuchtere opmerking te ontmoeten.

Wanneer ik persoonlijk geen bijvallend schrijven ontvangen had van de eersten onder ons geneeskundigen, dan zou ik werkelijk bij het lezen van dr. VOS' ingezonden stuk gedacht hebben: is dat nu de reactie op de door zoovelen en mij gewenschte verandering op het gebied der tuberculosebestrijding? Moet de gewenschte nieuwe strooming

afzakken langs banen van eigengerechtigdheid en zelfgenoegzaamheid? Of is er een latente periode ingetreden van niet te overziene breedte?

Aan u, collega vos, mijn dank, wanneer gij uw meening zeggen wilt over de wenschelijke wijziging van tuberculose-bestrijding, zooals ik in alle bescheidenheid heb voorgesteld, onverschillig of die ziekte aangeboren is of niet. Alléén voor het geval, dat de tuberculose meer aangeboren mocht voorkomen dan men nu meent, acht ik mijn meening nog meer van kracht.

Hontenisse, 17 September 1917.

C. A. CAMMAERT.

STERFTE BIJ EPIDEMISCHE MENINGITIS.

Op bldz. 967 van het nummer van 15 September 1917 van dit *Tijdschrift* haalt de dirig. officier van gezondheid 1ste klas N. I. L. dr. F. J. HAGEN in een opstel over diagnose en behandeling der meningitis cerebrospinalis epidemica een referaat van mijn hand aan, voorkomende in de aflevering van 28 April 1917 van hetzelfde *Tijdschrift*, volgens welk referaat, aldus dr. HAGEN, „het sterftecijfer door behandeling der *lijders aan meningitis cerebro-spinalis epidemica met enkel ruime lumbaalpuncties slechts 5 pCt. zou hebben bedragen*”. De schrijver laat daarop onmiddellijk volgen: „leest men aandachtig het oorspronkelijke stuk, dan zal men bemerken, dat de door dien schrijver (van het door mij gerefereerde opstel, W.) behandelde gevallen niet alle werkelijke gevallen van meningitis cerebrospinalis epidemica zijn geweest. . . . Onder de behandelde gevallen komen eveneens voor *gevallen van meningitis veroorzaakt door pneumococcen, streptococcen en staphylococcen*, terwijl ook gevallen van sereuse meningitis schijnen medegerekend”.

Door deze uitspraak wordt de schijn gewekt, als zou het oorspronkelijke opstel door mij onjuist zijn gerefereerd, ten onrechte echter. Leest men aandachtig mijn referaat, dan blijkt ten duidelijkste, dat door mij met geen woord gesproken werd van 5 pCt. sterfte bij meningitis cerebro-spinalis epidemica. Immers mijn referaat luidt o. m. woordelijk: „voor de behandeling maakte schrijver alleen onderscheid tusschen sereuse en *etterige, onverschillig door welke kiemen de laatste was teweeggebracht: meningococcen, pneumococcen, streptococcen en staphylococcen of gemengde gevallen*”. En verder: „na aftrek van de patiënten, die niet langer dan 48 uur onder behandeling bleven, verdeelt schrijver de *etterige* ontstekingen in twee groepen: de eerste werd symptomatisch en met. . . . behandeld; de *tweede veel grootere groep met de beschreven haast dagelijks herhaalde ruime lumbaalpuncties met 5 pCt. sterfte*”.

Dat de 5 pCt. sterfte niet uitsluitend betreft de gevallen van meningitis cerebrospinalis epidemica, maar *alle etterige gevallen, onverschillig door welke kiemen zij waren teweeggebracht*, te zamen, is voor den opmerkzamen lezer, dunkt mij, volkomen duidelijk.

Scheveningen, 16 September 1917.

W. P. WOLFFENSBERGER.

ONZE VOEDING.

Uit in den laatsten tijd gepubliceerde mededeelingen en geschriften kunnen wij aannemen, dat er in ons land een ondervoeding dreigt bij een groot gedeelte onzer bevolking. Ons aller plicht is het, met alle mogelijke middelen, dit kwaad te bestrijden. Hierbij dient de overheid voor te gaan; trouwens deze doet zulks reeds, gezien de rantsoeneering van verschillende onzer voedingsmiddelen. Op de vraag, of de overheid in deze voldoende ingrijpt, moet volgens mij het antwoord echter beslist ontkennend luiden. Bekend is, dat een volwassen mensch van 3000 tot 3500 calorieën per dag noodig heeft. Nu leveren de voedingsmiddelen op de regeeringsbonnen verkrijgbaar — brood, rijst, gort, haverhout, vet en erwten — per dag slechts gemiddeld 900 calorieën voedingswaarde op, dus nog geen derde van hetgeen iemand voor zijn bestaan noodig heeft. De overblijvende twee derden moet men op de vrije markt bijkopen en wel voornamelijk in den vorm van aardappelen, boter, kaas, melk, vleesch, suiker, eieren en groenten. Vermoedelijk zullen vele inwoners van ons land hiertoe niet in staat zijn.